

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNI

PESEL

*miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA
JĘZYK POLSKI**

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw zadań ma 12 stron (zadania 1–22). Brak stron lub inne błędy zgłoś nauczycielowi.
2. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
3. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
4. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest dobra. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:

X

B.

C.

D.

5. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe i zaznacz znakiem **X** wybraną odpowiedź, np.:

X	F

T	X

6. Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

X

B.

C.

X

7. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami. Rozwiązania zadań otwartych (zadania 17. i 22.) zapisuj czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

8. Pisząc odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsce z napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

KWIECIEŃ 2014

**Czas pracy:
do 135 minut**

**Arkusz zawiera teksty
liczące więcej niż 250 słów.**

GH-P7-142

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–6.

MÓJ ZAULEK

Mieszkanie, które wynajmuję w centrum Lagos¹, jest ciągle okradane. I to nie tylko wtedy, gdy wyjadę gdzieś na dłużej – do Czadu, Gabonu czy Gwinei² – ale nawet, jeśli będzie to krótka podróż do pobliskiego miasta, wiem, że kiedy wrócę, meble będą powywracane, a szafy puste. Co prawda mogłem sobie wybrać Ikoyi – bezpieczną i luksusową dzielnicę nigeryjskich bogaczy, Europejczyków i dyplomatów, ale jest to miejsce zamknięte i pilnie strzeżone. A ja chcę żyć w mieście afrykańskim, przy ulicy afrykańskiej, w afrykańskim domu. Jak inaczej mogę poznać to miasto? Ten kontynent?

Ale zamieszkać w dzielnicy afrykańskiej nie jest wcale łatwo. Ludzie, którzy się tu pojawiają, zaczynają budować sobie jakiś dach nad głową. Ponieważ nie mają pieniędzy, mogą tylko szukać dla siebie miejsca w dzielnicach slumsów³. To niezwykle widok – budowa takiej dzielnicy. Najczęściej władze miasta wyznaczają na ten cel tereny najgorsze – bagna, grzęzawiska albo pustynne piaski. Na takich gruntach ktoś stawia pierwszy szałas. Obok – ktoś drugi. Potem – następny. Tak powstaje ulica. Naprzeciw niej jest inna ulica. Te ulice zaczną się rozgałęziać. Tak powstanie dzielnica. Na razie ludzie zdobywają materiał do budowy domów. Pewne jest, że ci ludzie niczego nie kupują. Znoszą kawałki blachy, desek, plastiku, tektury i to wszystko składają, zbijają i zlepiają w coś pośredniego między budą i szałasem. Żeby było na czym spać, bo często podłoga to bagno albo ostre kamienie, wykładają pomieszczenie trawą i liśćmi. Te dzielnice są zrobione naprawdę z byle czego. Całe miasta postawione bez jednej cegły, metalowego pręta, metra kwadratowego szyby!

Na podstawie: Ryszard Kapuściński, *Heban*, Warszawa 1999.

¹ Lagos – największe miasto w Nigerii (Afryka).

² Czad, Gabon, Gwinea – państwa w Afryce.

³ Slumsy – w wielkim mieście dzielnica zamieszкана przez najuboższych.

[268 wyrazów]

Zadanie 1. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Lagos jest miastem w

- A. Czadzie.
- B. Gabonie.
- C. Gwinei.
- D. Nigerii.

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Autor nie zamieszkał w Ikoyi, ponieważ

- A. chciał poczuć się jak zwykły mieszkaniec afrykańskiego miasta.
- B. nie miał pieniędzy na mieszkanie w luksusowej dzielnicy.
- C. uważał, że jest to dla niego miejsce zbyt niebezpieczne.
- D. nie chciał, aby jego mieszkanie było ciągle okradane.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wypowiedzenie *A ja chcę żyć w mieście afrykańskim, przy ulicy afrykańskiej, w afrykańskim domu* jest

- A. zdaniem pojedynczym.
- B. zdaniem złożonym współrzędnie.
- C. równoważnikiem zdania.
- D. zdaniem złożonym podrzędnie.

Zadanie 4. (0–1)

Przykładem którego gatunku publicystycznego jest tekst MÓJ ZAULEK? Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3.

Tekst MÓJ ZAULEK jest przykładem

A.	artykułu,	ponieważ	1.	autor opisuje w nim to, co sam zobaczył i w czym uczestniczył.
			B.	reportażu,
3.	jego bohater opowiada o fikcyjnych wydarzeniach, ale o prawdziwych osobach.			

Zadanie 5. (0–1)

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące pytań na końcu pierwszego akapitu tekstu są prawdziwe. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

1.	Są to pytania retoryczne.	P	F
2.	Autor nie zna odpowiedzi na te pytania.	P	F

Zadanie 6. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W wypowiedzeniu kończącym tekst – *Cale miasta postawione bez jednej cegły, metalowego pręta, metra kwadratowego szyby!* – autor wyraża

- A. zachwyt dla ludzkiej pomysłowości.
- B. troskę o bezpieczeństwo lokatorów.
- C. zazdrość o miejsce zamieszkania.
- D. współczucie dla mieszkańców slumsów.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 7.–11.

KIEDY MÓWISZ

Aleksandrze Iwanowskiej

Nie płacz w liście
nie pisz że los ciebie kopnął
nie ma sytuacji na ziemi bez wyjścia
kiedy Bóg drzwi zamyka – to otwiera okno
odetchnij popatrz
spadają z obłoków
małe wielkie nieszczęścia potrzebne do szczęścia
a od zwykłych rzeczy naucz się spokoju
i zapomnij że jesteś gdy mówisz że kochasz

Jan Twardowski, *Kiedy mówisz. When you say*, Kraków 2010.

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Postać mówiąca zwraca się do adresatki, aby ją

- A. skrytykować.
- B. przestraszyć.
- C. rozśmieszyć.
- D. pocieszyć.

Zadanie 8. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Początek wiersza *Nie płacz w liście / nie pisz że los ciebie kopnął* zawiera

- A. zdrobnienie.
- B. epitet.
- C. przenośnię.
- D. porównanie.

Zadanie 9. (0–1)

**Które powiedzenie zawiera myśl podobną do tej wyrażonej w wierszu KIEDY MÓWISZ?
Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

- A. Komu w drogę, temu czas.
- B. Tylko spokój może nas uratować.
- C. Miłość ci wszystko wybaczy.
- D. Pierwsze koty za płoty.

Zadanie 10. (0–1)

Oceń prawdziwość zdań dotyczących wiersza **KIEDY MÓWISZ** zamieszczonych w tabeli.

1.	Wiersz nie ma rymów.
2.	Utwór zawiera dedykację.
3.	Wiersz jest podzielony na zwrotki.
4.	W każdym wersie jest ta sama liczba sylab.

Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Tylko zdanie 1. jest prawdziwe.
- B. Tylko zdania 1. i 2. są prawdziwe.
- C. Tylko zdanie 2. jest prawdziwe.
- D. Tylko zdania 3. i 4. są prawdziwe.

Zadanie 11. (0–1)

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące czasowników w wierszu **KIEDY MÓWISZ** są prawdziwe. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

1.	Czasowniki <i>placz, pisz, odetchnij, popatrz, naucz się, zapomnij</i> to formy trybu rozkazującego.	P	F
2.	Czasowniki <i>placz, pisz, odetchnij, popatrz, naucz się, zapomnij</i> mogą odnosić się do Aleksandry Iwanowskiej lub do czytelnika.	P	F

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 12.– 18.

ŻYCIE WŚRÓD KSIĄŻEK

Zawsze żyłem w książkach, dla książek, przez książki i wśród książek. W ostatnich latach mogę także żyć z książek. Być może szczęśliwy zbieg okoliczności sprawił, że przez pierwszych dziesięć lat mojego życia nie było konkurencji¹ w postaci telewizji, a kiedy w końcu odbiornik pojawił się w domu, dostęp do niego był ściśle reglamentowany² przez rodziców. Oboje byli nauczycielami, więc panował u nas ogromny szacunek dla książek i ich zawartości. Myślałem wtedy, że we wszystkich domach są książki, że to jest normalne.

Jako nastolatek zacząłem widzieć w książkach nie tylko użyteczne źródło informacji, nauki i przyjemności. Przede wszystkim czułem radość z ich posiadania. Dlatego swoje ukochane książki podpisywałem i oklejałem przezroczystą folią. Niektóre z nich do dziś stoją u mnie na półce.

Przez kolejne dziesięciolecia byłem niestrudzonym łowcą książek. Było to w czasach, kiedy każde przyzwoite miasto miało przynajmniej jeden antykwariat³. Od wejścia czułem się w nim jak w domu. Chyba nawet wolałem antykwariaty od każdej księgarni. Nazywano je lekceważąco *magazynami książek używanych*, ale ciągłość użycia była tu częścią uroku. Oto książka wyjaśnia świat jednej osobie, a potem następnej i tak dalej, przez pokolenia. Wiele różnych dłoni trzymało tę samą książkę, by czerpać z niej czasem tę samą, a czasem inną mądrość. Stare książki okazywały swój wiek; tak jak starzy ludzie mają plamki wątrobowe na skórze, tak one miały zażółcenia na kartkach. I miło pachniały.

Duch kolekcjonera⁴ osłabł nieco we mnie, kiedy opublikowałem swoją pierwszą powieść. Zacząłem nawet sprzedawać książki, co dawniej wydawało mi się zupełnie nie do pomyślenia. Wciąż jednak kupuję książki znacznie szybciej niż je czytam. Nadal też jestem przywiązany do fizycznie istniejących książek i fizycznie istniejących księgarń.

Pewien pisarz powiedział kiedyś: *Niektórzy uważają, że życie to jest to; a ja jednak wolę czytanie*. Ja natomiast uważam, że życia i czytania nie da się rozdzielić. Kiedy czytamy wspaniałą książkę, nie uciekamy od życia, ale głębiej się w nie zanurzamy. Tak naprawdę pogłębiamy rozumienie jego niuansów⁵, jego paradoksów⁶, radości, bólu i prawdy. Życie i czytanie trwają w symbiozie. A jedynym doskonałym symbolem tego poważnego zadania, jakim okazuje się odkrywanie świata poprzez wyobraźnię i odkrywanie samego siebie, jest drukowana książka.

Na podstawie: Julian Barnes, *Życie wśród książek, czyli udręki bibliofila*, „Gazeta Wyborcza”, 29–30 września 2012.

¹ Konkurencja – tu: rywalizacja, współzawodnictwo.

² Reglamentowany – regulowany, ograniczony.

³ Antykwariat – sklep, w którym można sprzedać lub kupić używane książki.

⁴ Kolekcjoner – osoba, która zbiera np. znaczki, monety, obrazy.

⁵ Niuans – drobna różnica, ledwie dostrzegalna zmiana.

⁶ Paradoks – sprzeczność z tym, co jest oczywiste lub takim się wydaje.

[400 wyrazów]

Zadanie 12. (0–1)

Która informacja dotycząca dzieciństwa bohatera tekstu jest falszywa? Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	Rodzice nauczyli go szacunku do książek.	F
2.	Jego rodzina zarabiała na życie sprzedażą książek.	F
3.	Ograniczony dostęp do telewizji przyczynił się do rozwoju jego zainteresowań literaturą.	F

Zadanie 13. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zdanie rozpoczynające przedostatni akapit *Duch kolekcjonera osłabł nieco we mnie, kiedy opublikowałem swoją pierwszą powieść* informuje o tym, że autor

- A. pisze wciąż nowe książki.
- B. najbardziej lubi książki o duchach.
- C. kupuje mniej książek niż dawniej.
- D. kolekcjonuje książki tylko o duchach.

Zadanie 14. (0–1)

Oceń, które zdanie zawiera inną myśl niż poglądy autora na temat książek i czytania. Zaznacz F przy zdaniu fałszywym.

1.	Czytanie książek jest ucieczką od życia.	F
2.	Autor nie wyobraża sobie życia bez książek.	F
3.	Czytanie książek jest użyteczne i daje radość.	F

Zadanie 15. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Z treści trzeciego akapitu wynika, że autor kupował w antykwariacie, gdyż

- A. nie miał pieniędzy na nowe książki.
- B. niektórych książek nie było już w księgarniach.
- C. antykwariat był bliżej jego domu niż księgarnia.
- D. szukanie starych książek było dla niego przyjemnością.

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3.

W zdaniu z pierwszego akapitu *Oboje byli nauczycielami, więc panował u nas bezwarunkowy szacunek dla książek i ich zawartości* wyróżniony wyraz jest

A.	spójnikiem	użytym w celu	1.	zastąpienia rzeczownika <i>nauczyciele</i> .
			2.	wprowadzenia zdania współrzędnego.
B.	zaimkiem		3.	wskazania wykonawcy czynności.

Zadanie 17. (0–2)

Które z poniższych zdjęć wybierzesz jako ilustrację do tekstu *ŻYCIE WŚRÓD KSIĄZEK?* Uzasadnij swój wybór dwoma argumentami. Pisz własnymi słowami, nie cytuj.

Zdjęcie 1.

Zdjęcie 2.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (0–1)

Uzupełnij zdanie wybranym tekstem A, B, C lub D tak, aby powstał związek frazeologiczny, którego znaczenie jest zgodne z podanym objaśnieniem. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Czytać _____ – czytać, przeczytać coś (zwykle książkę)
od początku do końca.

- A. *między wierszami*
- B. *od deski do deski*
- C. *wszystko jak leci*
- D. *jednym tchem*

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 19.–21.

NAJKI Z SAMOTRAKI – CZYLI PROF. MIODEK O POLSZCZYZNIE

Coraz częściej wyrazy potoczne są nadużywane w bardzo oficjalnych sytuacjach komunikacyjnych. Choćby słowo „ impreza ” – dziś wszystko jest imprezą. O pewnym pogrzebie przeczytałem, że była to bardzo udana impreza... No, jeśli już pogrzeby są imprezami, a może nawet imprami, to ze stylistyką w Polsce dzieje się coś niedobrego...

Nie akceptuję też coraz popularniejszej, nagminnej wręcz formy „ Witam! ” stosowanej w listach elektronicznych, bez względu na to, do kogo są pisane. Pewne formy powinny być przeniesione z korespondencji papierowej i zachowane w elektronicznej. To kwestia szacunku wobec adresata.

Na podstawie: Jan Miodek, *Najki z Samotraki – czyli prof. Miodek o polszczyźnie młodzieży*,
<http://opole.gazeta.pl>

Zadanie 19. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Profesor Jan Miodek pisze o zjawiskach językowych, które

- A. nie mają większego znaczenia dla kultury języka.
- B. są pozytywne i wzbogacające język.
- C. są niepokojące i zdecydowanie negatywne.
- D. miały miejsce dawno temu.

Zadanie 20. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Student, piszący do profesora list elektroniczny, powinien go rozpocząć słowami

- A. *Tu student Kowalski.*
- B. *Cześć, Profesorze.*
- C. *Witam, Profesorze.*
- D. *Szanowny Panie Profesorze.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

